

Večernik

Leto IV. (XI.), štev. 60

Maribor, četrtek 13. marca 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifu

Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Problem transbalkanskih železnic

postaja vedno bolj aktualen in sicer v toliki meri, da se pojavlja živ interes zanj tudi v inozemstvu. Dobro je znano, da dela Italija na vse pretege, da bi se uresničil načrt, po katerem bi šla transbalkanska železnica izven Jugoslavije. Na drugi strani pa je ne le najbolj naravna pot preko naše države, ampak je tudi nujni interes naše države, da gre preko nje ne samo ena, ampak dveje transbalkanskih železniških zvez. O tem so si — zdi se — danes tudi že naši odločilni činitelji na jasnem. Dočim se je še pred nekaj leti bila huda besedna in idejna bitka o vprašanju, ali Beograd — Kotor ali Beograd — Split, to danes ni več sporna točka, ampak gre danes samo še za vprašanje, odkod finančna sredstva, da se zgradite obe progi in to čimprej.

V praški reviji »L' Europe Central« je nedavno francoski publicist g. Charles Loiseau napisal o vprašanju transbalkanske železnice zanimiv članek. S progo Kragujevac — Kraljevo — pravi — je dovršena samo prva etapa proge, ki bo od Kraljeva preko Kosovske Mitrovice zvezana s solunsko železnico in bo tako imela izhod tudi na Egejsko morje. Druga etapa pa bo šla preko Sandžaka in Novega Pazara do Kotora, v Boko na Jadranu. Nedvomno je — pravi g. Loiseau — da bo ta proga pritegnila velik del trgovine iz naše države, Rumunije, Poljske, ter od Črnega in Severnega morja za Severno Afriko, zlasti za Egipt. Seveda pod pogojem, da bo poprej zgrajena nego ona, ki je v načrtu Italije in ki bi — kakor že rečeno — šla mimo Jugoslavije. Jasno je, da bo Italija skušala svoj načrt, ki je v interesu njene prometne politike, pa še bolj v interesu politike njenega prodiranja na Balkanu, čimprej izvesti in da bo angažirala v to tudi Bolgarijo, Albanijo in Grško.

Po mnenju g. Loiseau-ja bi Kotor kot izhodišče te železnice najbolj uporabljali francoski deli severne Afrike (Tunis, Alžir in Maroko), ki so se dozdaj najbolj posluževali Sušaka za mednarodni promet in ki jim bo z novo transbalkansko progo prihranjena znatna razdalja med Kotorom in Sušakom. To bi pomenilo delno razbremenitev sušške luke, ki — kakor je to splošno znano — itak ne more zmagovati prometa, zlasti ker njene naprave še niso dovoljno izgrajene.

Iz popolnoma drugih vidikov in interesov pa treba gledati na potrebo zgradnje druge transbalkanske proge Beograd — Split. Ne radi razbremenitve Sušaka, ampak zato je potrebna ta druga proga, ker bo imela nalogo, da vso trgovino, ki danes od severa in vzhoda Evrope prehaja po dragi poti čez Sredozemsko morje v razne južno-vzhodne dežele (Egipt, Arabijo, Indijo itd.), usmeri po najkrajši poti v Jadransko morje in naprej. Obenem bi pa naše primorje bilo vezano z gosti in boljše prometno mrežo ne samo z zaledjem v naši državi, ampak tudi čez meje na severu in vzhodu. S tem bi bil upliv transbalkan-

Razpust beograjskega občinskega sveta

ZA ŽUPANA BO IMENOVAN ZNANI SRBSKI SOCIJALISTIČNI IDEOLOG, DR. ŽIVKO TOPALOVIĆ.

BEOGRAD, 13. marca. Kakor se poroča iz dobro informiranega vira, je bil danes izdan odlok o razpustu sedanjega občinskega sveta v Beogradu. Odlok bo po tej informaciji objavljen po-

poldne. Kakor se govori, bo imenovan za ebograjskega župana dosedanj glavni tajnik zveze delavskih zbornic in znani ideolog delavskega gibanja v Jugoslaviji, dr. Živko Topalović.

Briand zapušča London

NEPREMOSTLJIVA NASPROTJA MED FRANCIJO NA ENI, TER ANGLIJO IN ZEDINJENIMI DRŽAVAMI NA DRUGI STRANI.

LONDON, 13. marca. Zadnja dva dni se je kriza brodogovna konference tako poostрила, da so celo že največji optimisti izgubili vsako nado, da bi konferenca uspela. Kriza je posledica odklanjajočega stališča francoske delegacije, v vprašanju znižanja celokupne tonaže Francije ter posledica francoske zahteve po kolektivnem varnostnem jamstvu.

Včeraj popoldne so imeli voditelji petih delegacij konferenco, na kateri je prišlo do zelo burnih prizorov. Briand je odločno zavračal očitek, da bi Francija s svojim nastopom zakrivila agonijo brodogovne konference. Pri tej priliki je prišlo vnovič do prerekanja med Briandom in italijanskimi delegatami. Končno je izjavil Briand, da mora z dananjim dnem ustaviti svoje delovanje na tej konferen-

ci, ker hoče biti še pred koncem tedna zopet v Parizu. Danes ali jutri prispe v London Tardieu, ki bo vodil zadnje odredbe za likvidacijo brodogovne konference.

Francoski delegati opozarjajo na to, da je predala Francija varnostno pogodbo petih velesil, ki bi predstavljala skupno mirovno jamstvo, v slučaju konflikta pa bi imela za posledico skupno obrambo proti vsakokratnemu motilcu miru. Ako ne pride do sporazuma, potem Francija nikakor ne more privoliti v znižanje svoje celokupne tonaže. Francija vrh tega odklanja tudi pariteto med brodogovji Francije in Italije, ker je italijansko brodogovje koncentrirano v Sredozemskem morju, dočim mora francosko brodogovje štiti tudi kolonialne interese Francije.

Franciji grozi nova povodenj

PARIZ, 13. marca. Radi že dva dni trajajočih novih hudih naličev grozi južni Franciji nova težka povodenj. Reke Gave, Adour in Garonne so zopet prestopile svoje bregove in poplavlile obsežne predele. Najbolj so prizadeta mesta Tarbes, Pau, Bayonne in Foix. V bližini Foixa so valovi raztrgali velik nasip, kar je imelo usodno posledico. Več kakor tri četrtine mesta je bilo v trenutku v vodi, ki stoji po ulicah skoro štiri metre visoko. Reka Nive narašča vsako uro za 10 cm. Vse okoliške vasi in občine so morali nasilno izprazniti. Prebivalstva se je polastila strašna panika. Zveze s Španjo so prekinjene, železniški promet je deloma otežkočen, deloma sploh ustavljen. Mesto Auch je popolnoma pod vodo.

Gandhi pričel bitko

LONDON, 13. marca. Vodja indijskih nacionalistov, Mahatma Gandhi, je krenil včeraj z 79 svojimi najzvestejšimi učenci proti Jalalpuru ob za-

livu Camba. S tem se je pričela vojna državljanske nepokorščine za dosego popolne neodvisnosti Indije.

Gandhi je imel pred svojim odhodom govor, v katerem je pozival indijski narod, naj odreče plačevanje davkov in bojkotira zlasti angleško sol, ki naj jo sam pridobiva iz morja. Ako bi Angleži aretirali njega in njegove spremljevalce, naj narod ohrani mirno kri in se ravna po navodilih odbora indijskega nacionalnega kongresa. To je njegova zadnja poslanica in oporo. Molil bo za uspeh bitke, ki se je pričela.

Kakor poroča »Daily Express« iz Sarmatija, je prisostvovalo večerni Gandhijevi molitvi 20.000 ljudi. Angleška vlada je že odposlala v pokrajino, kjer se mudi sedaj Gandhi, močne oddelke vojaštva.

Ste že podpisali deleže za pohorsko vzpenjačo

Dokler pa ne bodo odločilni in odgovorni činitelji naše države vprašanja zgradnje obeh transbalkanskih prog z vso resnostjo vzeli v roke, dokler ne bodo uvideli, da je v take svrhe, ki služijo dobroti mnogih generacij, treba nujno misliti na investicijska dolgoročna posojila, dotlej bomo v vedni nevarnosti, da nas prehitijo nam neprijazni sosede z drugimi gradnjami, ki bi bile proti interesom naše države.

Odkod kriza našega kmetijstva?

Ključ agrarne krize imamo deloma v produkciji, še bolj pa v prodaji kmetijskih pridelkov. Pri nas tehnična stran produkcije ni na višini. Mnogo priidelka zaostaja za ono v naprednejšem inozemstvu. Kakovosti naše proizvodnje pa tudi še mnogo manjka.

Slabo pa stojimo tudi z vnovčevanjem ali prodajo svojih pridelkov. Nismo organizirane prodaje, mesto nje imamo individualno prodajo producenta.

Cena je rezultanta povpraševanja in ponudbe. Ponudniki iščemo dobrih kupcev, imamo pa malo sreče: duši nas mednarodna konkurenca, ona pritiska na naše prodajne cene, ki dostikrat niti produkcijskih ne dosežajo, ter povzroča tako zlostanje, ki se izraža v krizi gospodarstva in poleg tega tudi — prav znatno že — v moralnem zrahlanju ljudskega žitja kot posledici bede in pomanjkanja, oziroma drugih nepovoljnih socioloških činiteljev.

To je, bi dejali, prakriza današnjega žalostnega gospodarskega stanja.

Kriza pa je tudi v tem, da se tako malo — bore malo — stori v cilju od pomoči. So ljudje, ki se za krizo niti ne zmenijo; kot da drugače, boljše biti ne more! Drugi zopet, ki se krize zavedajo, samo tarnajo in pripisujejo vso krivdo na rovaš drugih, dasi so v svoji pasivnosti v polni meri sokrivi; in le malo jih je, ki zro na obstoječe stanje kritično, ga proučujejo in mu skušajo najti leka.

Kriza je tudi v tem, da je asanacija skoraj vedno prepočasna. Mi plačujemo predrago svojo počasnost, svojo cincarško neodločnost, da bi ubirali še dalje to pot! In, potem saj niti ni treba, da smo vedno zadnji, odnosno med zadnjimi!

In ni brez krize še to, da je eksekutiva, ki ima v rokah asanacijo kmetijske krize, nekam preenostranska. Izpopolnitev tehnike v produkciji ne bo rešila problema boljše bodočnosti kmetijstva, kakor ga ne bo rešil dvig množine pridelka; to znači pač približanje, za dosego tega velikega cilja pa so potrebni še poenostavljenosti in poenotenje ter s tem pocenitev produkcije, kakovost pridelka ter njeva ugodno plasiranje izven države. Enostranska in tako nedostatna pa je ta eksekutiva tudi zato, ker se preveč ozira samo na formalno izobrazbo svojih organov. Kos šolskega spričevala ni vedno edini zadostni kriterij usposobljenosti nekogar; odločevalo je in bo delo, pozitivno, na prakso aplicirano znanje v visoki šoli življenja. Ako temu ne bi bilo tako, bi to pomenilo, da je vsakdo, ki danes nima (ne po svoji krivdi!) najvišje formalne izobrazbe, inferiorni član človeške družbe, pepelka, ki ne sme hneti in ne manifestirati nobene ambicije, nobenega poleta.

V Evropi je 4.649.793 osebnih avtomobilov

Ameriška revija »The American Automobile« je objavila statistiko osebnih avtomobilov v Evropi koncem I. 1929. Vsi osebni avtomobili v Evropi je bilo 4.649.793. Največ jih ima Anglija (1.370.711), zatem Francija (1.265.841), Nemčija (608.030), Italija (230.509), Španija (178.176), Švedska (144.519), Belgija (140.328), Češkoslovaška jih ima 65.600, Poljska 38.319, Rusija 24.000, Bolgarska 3.300, Avstrija 34.500, Rumunija 31.922, Jugoslavija 10.675.

Mariborski in dnevni drobiž

Mariborski mestni proračun potrjen

Včeraj popoldne se je vrnil iz Beograda g. župan dr. Juvan in prinesel s seboj od finančnega ministra potrjeni proračun mariborske mestne občine in sicer s sledečimi spremembami:

Fin. minister ni dopustil diferenciacije doklad na državne davke, ampak je dovolil in določil enotno 50% občinsko doklado na vse državne davke (zemljarno, pridobnino, zgradarino, družbeni davek itd.)

Tudi ni dovolil 1% doklade na najemnino kot prispevek za izdatke za vojaščino.

Črtal je tudi takso 50 Din za predstavu v kinih z motivacijo, da ima mesto itak 12% veselilni davek za kinopredstave.

Glede davka na parcele so se izvršila mala znižanja in sicer pri provizorijih in dvorišnih poslopih v sredini mesta od 4 na 3 Din, na periferiji od 2 na 1.50 Din. Znižal je tudi davščino na stavbene parcele od 1 Din na 75 para za m², za vse poljske parcele, ki jih je nameravala občina obdavčiti s 5 parami na m², pa je davščino črtal.

Za kupoprodajne pogodbe je dovolil 1% od kupoprodajne vsote. Dozdaj je znašala ta davščina 0.4%.

Davek na nočni obisk gostiln in kavarin ter davščina na gostilniške račune sta dovoljena. Vendar pa bo z novim zakonom, ki bo v kratkem objavljen, dovoljeno zvišanje obč. trošarine na vino in pivo, in sicer za pivo od 60 para na 1 Din za liter, za vino pa od 1 Din na 1.50 Din. Občinski svet bo vsled tega takoj po objavi tega zakona zvišal trošarino na vino in pivo na to višino in bo potem odpadel davek na nočni obisk in na račune.

Končni efekt tako popravljenega in v tem smislu od fin. ministra potrjenega proračuna je prilično isti kakor je bil efekt proračuna, ki ga je sklenil obč. svet. Poseben kurir je danes odšel s proračunom k banski upravi v Ljubljano, da dobi formalni pristanek na izvajanje novega proračuna, nakar bo proračun takoj na običajni način razglašen in bo stopil v veljavo.

Iz seje mestnega sveta.

V sinočnji seji so se poleg običajnih tekočih zadev obravnavale tudi nekatere prošnje za gradbena dovoljenja. Viljemu Freundu je bilo dano gradbeno dovoljenje za prizidek za pisarno; hotelirju Francu Zemljiču do preklica dovoljenje za preureditev paviljona pred novo hotelsko stavbo, ki mora odgovarjati stilu nove stavbe; Albinu in Anu Hrovatinu je dovoljena zgradba stanovanjske hiše v podaljšani Gregorčičevi ulici; Juliju Guštinu pa je dano dovoljenje za preureditev čakalnice v kinu.

Smrtna kosa.

Davi je umrl v Mariboru v 43. letu starosti g. Ludovik Brumen, trgovec v Murski Soboti. Pokojnik je bil rodom iz ljutomerske okolice in se je po prevratu naselil v Murski Soboti, kjer se je marljivo udeleževal v javnem življenju. Bil je več let načelnik tamkajšnjega trgovskega gremija, ter agilen sokolski delavec. Zadnja leta pa se je vsled bolehnosti umaknil iz javnega življenja. Pogreb se bo vršil v soboto, ob 3. pop. izpred mrtvašnice pokopališča na Pobrežju. Blag mu spomin, žalujočim naše sožalje!

Danes jutraj je umrl v Mariboru, Ob brodu 2, kovaški mojster Franc Kuček, star 58 let.

Živinski sejem v Mariboru.

Na živinski sejem, ki se je vršil 11. tm. v Mariboru, je bilo prignanih 61 konjev, 21 bikov, 240 volov, 411 krav in 12 telet, skupno 755 komadov. Prodanih pa je bilo 375 komadov, med njimi 49 v Avstrijo. Povprečne cene so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže 9.50—10 Din, poldebili 8.75—9, plemenski 6—8, biki za klanje 7.50—10, debele klavne krave 7.75—9.25, plemenske 6—7, za klobase 3—5, molzne 8—9.50, breje 8—9.50, mlada živina 8—9.25, teleta 12—13 Din.

NEGRO REVELLERS

ZAMORCI

IZ OBALE MISSISSIPIJA PRIDEJO!

Ekspresijonistične kulise v Franciškanski ulici.

V naši Franciškanski ulici, ki leži prav v središču mesta, smo dobili v zadnjem času zelo moderne dekoracije, ki pa so nastale kar same po sebi. Tvorijo jih namreč tamkajšnji plotovi ob stavbiščen koncem dvorišča palače Zadrugne gosposdarske banke in ob mestni parceli nad Mestnim električnim podjetjem. Pod težo starosti in zapuščenosti so se tamkajšnji masivni leseni plotovi tako ukrivili in nagnili, da izgledajo kakor kakšna ekspresijonistična slika. En del se nagiblje navznoter, drugi navzven, na cesto itd. Ker pa ekspresijonistična dekoracija ni samo estetično neokusna ampak je tudi nevarna za pasante, ker se vsak čas lahko zvrne nanje, bi želeli, da bi se sedanji spomladanski čas, ki je najprimernejši za taka dela, porabil za popravilo in obnovev teh plotov, da vsaj pasantov ne bi več ogrožali.

Posojila pri Državni hipotekarni banki.

Glasom rešitve upravnega odbora Državne hipotekarne banke se začno sprejemati prošnje za menična posojila z intabulacijo na prvo mesto. Rok posojila je 3 leta z 8 % obresti na leto; odplačilo kapitala znaša v prvem letu 20%, a v ostalih dveh letih po 40%. Menica mora biti podpisana od treh oseb, od katerih mora biti akceptant tudi lastnik nepremičnin, a ostala dva žiranta. Ta menična posojila se bodo izdajala v mestih in trgih samo z intabulacijo na nepremičnine, ki se nahajajo ob določeni regulacijski črti. Prosilec položi skupaj s prošnjo za posojilo za cenitev posestva gotovi znesek po skali, ki je določena za dolgoročna posojila. Prošnji za posojilo, katere formular se dobi v banki, mora vsak prosilec priložiti še: zemljišnji izveček, posestni list, načrt zgradb, potrdilo o regulacijski črti in potrdilo o davkih. Točna navodila se dobe v podružnici Državne hipotekarne banke, bankarski oddelek.

Četrtek — petek

bakaretna večera

popularnega umetnika g. Carlo Böhma

v Veliki kavarni

Mestno kopališče

ostane radi snajzenja parnega kotla od 24. tm. dalje za nekaj dni zaprto.

Radi prepovedanega povračila

so bile včeraj popoldne aretirane kar tri osebe: Ljudmila Starčič, ki kar ne more pozabiti Maribora in se perijodično vrača, Josip Baumgartner in Marija Potočnik.

Vedno nove tatvine.

Aretirana sta bila včeraj Fižolnik in Gutmacher, prvi radi tatvine, že ponovno predkaznovan, ker sta neki stranki v Tomšičevem drevoredu v trenutku hipne odsotnosti iz stanovanja ukradla zlatnine in obleke v vrednosti čez 2000 Din. — Brivski pomočnik M. H. pa je bil aretiran na podlagi ovadbe svojega sostanovaleca, da mu je tekom zadnjih tednov iz zaklenjenega kovčka ukradel zlato zapestnico, 2 dolarska bankovca in 300 Din gotovine. Pri aretirancu so našli ključ od kovčka. M. H. je v zaporu razbil šipo in hotel drobce stekla zavzeti v samomorilnem namenu, kar mu je stražnik pravočasno zabranil. — Aretirana je bila tudi služkinja M. P., ki je svoji službodajalki že deli časa sem izmikala večje vsote denarja, v zadnjem času enkrat 1000 in enkrat 2000 Din. Obdolženka je priznala, da je vzela gosposdinji vsega 4000 Din, češ, da jih je posojala svojemu ljubčku. Škodo je poravnala. — Te dni je bila izvršena tatvina tudi pri neki stranki v Gregorčičevi ulici na podoben način kakor gori omenjena v Tomšičevem drevoredu in se je preiskava tudi glede tega slučaja razširila na Fižolnika in njegovega kompanjona.

Naši sezonski delavci

Delovna moč naših ljudi je v inozemstvu visoko cenjena. Še nedavno smo imeli priliko čitati, da je Nemčija prosila za 2000 do 3000 sezonskih poljedelskih delavcev iz naše države. Sedaj zopet čitamo, da želijo naše rudarje v Belgijo in na Holandsko. Tudi v Franciji so za naše gozdne in poljedelske delavce ugodni pogoji. Povpraševanje po naših sezonskih, nekvalificiranih delavcih, deloma pa tudi po kvalificiranih rudarjih v teh deželah se je pričelo že pred kakimi 2 ali 3 leti. V Francijo je »Francosko generalno društvo za emigracijo«, ki ima koncesijo in sedež v Zagrebu, že doslej letos poslalo 7 transportov naših delavcev. Nedavno je šel en tak transport — 350 ljudi — preko Maribora. Največje pa je letos izseljevanje naših rudarskih delavcev za Belgijo, za kamor je bilo preko Izseljeniškega komisarijata v Zagrebu izdanih že nad 1050 garantnih pisem, mnogi pa so si dobavili garantna pisma tudi sami direktno, tako, da je računati še z veliko večjim številom izseljencev v Belgijo. V Holandijo se selijo sami kvalificirani rudarji, v glavnem Slovenci. V vse navedene dežele in v Luksemburg — kamor jih tudi gre nekaj — potujejo delavci na svoje stroške, razen v Francijo, za kamor dobijo od gori navedene družbe v Zagrebu predjem v višini potnih stroškov, ki se jim potem v mesečnih obrokih tekom leta dni od mezde odteguje. Izven tega ima vsak tak delavec v Franciji tudi še to ugodnost, da dobi vso to svoto vrneno, ako je ostal pri delodajalcu celo leto in je predjem odplačal. Delovni pogoji v Franciji so zelo ugodni za gozdne in poljedelske delavce in prihajajo od tam največji zneski prihrankov naših izseljencev. V vseh navedenih deželah pa so tudi razmere glede socialnega zavarovanja na višini in so naši delavci v vsakem pogledu izenačeni z domačimi delovnimi močmi. Za slučaj bolezni, nesreče in smrti je naše doslejno delavstvo deležno vseh ugodnosti, ki jih ima delavstvo dotičnih dežel.

Vlom v pisarno drž. meroizkusnega urada.

Minulo noč je bil izvršen vlom v pisarno drž. meroizkusnega urada v Franciškanski ulici. Storilec je odprl vhodna vrata v skladišče ter od tam prišel v pisarno, ki ni bila zaklenjena. Vlomil je v predal pisalne mize, v katerem je bil ključ za drugi predal, v katerem je bilo slučajno 4500 Din, dočim sicer denarja ne shranjujejo v pisarni. Denar je ves ukraden. Storilec, ki so vsekakor morali biti o razmerah v pisarni dobro informirani, so na sledu.

Zimskosporčni odsek SPD Maribor-Ruše

ima svoj IV. redni občni zbor v četrtek, dne 13. marca ob 20. uri v gostinskih prostorih Narodnega doma. Vabimo vse članstvo, da se ga udeleži v čim večjem številu. — Odbor. 762

Sokolstvo

Občni zbor Mariborske Sokolske župe

se bo vršil v nedeljo, dne 16. tm., z začetkom ob 9. uri dopoldan v župni pisarni (Narodni dom v Mariboru). Na predvečer ima istotam zbor društvenih načelnikov svojo sejo; začetek takoj po prihodu koroškega vlaka (ob 21. uri 15 minut). — Zdravo! Župna uprava SKJ. 770

Koliko znaša svetovna gradnja trgovskih ladij v l. 1920

Glasom letnega izvestja o gradnjah trgovskih ladij na svetu v l. 1929, ki ga je izdal »Lloyds Register«, je bilo lani nanovo spušenih v morje 1012 ladij z 2.793.200 brutotonaže (za 93.971 ton več nego l. 1928). Od tega je 633 parnikov v jeklu, 1 parnik v lesu, 312 motornih ladij v jeklu, 26 motornih ladij v lesu, 27 jadric v jeklu, 4 jadnice v lesu. V Britaniji in Irski je bilo spušenih v morje 489 ladij z 1.522.623 bruto-tonami, v vseh ostalih deželah pa 521 z 1.270.587 brutotonaži. Jugoslavija je lani dobila iz angleških ladjedelnic 3 parnike s tonazho 18.148.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 13. marca ob 20. uri »Naš gospod župnik«, ab. C. Kuponi.

Petek, 14. marca. Zaprto.

Sobota, 15. marca ob 20. uri »Baletni večer Fromanovihi s sodelovanjem baritonista Draga Hrziča.

Nedelja, 16. marca ob 15. uri »Takrat v starih časih«, Znižane cene. Kuponi. — Ob 20. uri »Naš gospod župnik«. Kuponi.

Ptujsko gledališče.

Petek, 14. marca ob 20. uri »Naš gospod župnik«. Proslava 25le'tnice gosp. Jos. Daneša. Gostovanje Mariborčanov.

Koncert pevskega zbora ljubljanske Glasbene Matice

V soboto 8. tm. se je vršil v Unionu koncert pevskega zbora Glasbene Matice v Ljubljani pod okriljem Ljudske univerze. Dvorana je bila nad vse častno zasedena; občinstvo je v svečanem razpoloženju čakalo na zborov nastop, kajti ljubljanski Matičarji so za ta večer pripravili skoraj ves svoj program iz slovitih turnej po Čehoslovskem, Poljskem in Franciji, ki so pripomogle naši pesmi do poti v svet. Ljubljanska Glasbena Matica je izmed sličnih slovenskih organizacij gotovo prva, ki more našo umetnost predstaviti zunanjemu svetu v tehnično najpopolnejši obliki; nji gre tudi tozadevna neoporečna zasluga in zato smo ji kot Jugoslovenci dolžni ne le najglobljo zahvalo, marveč tudi najiskrenejše priznanje. Njeno štiri desetletja dolgo in smotreno delovanje, ki se personificira v vzglednem, merodajnem in nedoseženem edinem mojstru Mateju Hubadu, je imelo vseobčji upliv na razvoj našega zborovskega glasbenega življenja in že to jo eo ipso postavlja na častno mesto reprezentativne korporacije.

Cim je stopil pevski zbor na oder, ga je sprejel velikanski aplavz navzočega občinstva. Najprej je predsednik Glasbene Matice, dr. Ravnihar, v konciznih besedah podal kratek historijat pevskega zbora in njegovih turnej, nato pa se je pričelo z izvajanjem takozvanega pariškega (moglo bi se pa tudi dodati: češkoslovaškega in poljskega) programa. Koj ob prvih akordih Gallusovih skladb smo imeli občutek sigurnosti in redke vpetosti ter smo lahko občudovali fino tehnično stran, zlasti enotno vokalizacijo. To se je potem stopnjevalo od skladbe do skladbe (pet Lajovčevih, tri Adamičeve, ena Gotovčeva, ena Slavenskega) ob trajnih in dolgih ovacijah publike, ne samo zboru, temveč tudi skladateljema Antonu Lajovicu in Emilu Adamiču, ki sta počastila koncert s svojo udeležbo. Res je, da pevski zbor, ki večino programa poje že skozi tri leta, mora vršiti svojo nalogo brezhibno, ker so se skladbe v njem že nekako utelesile, toda ravno v tem tiči običajno nevarnost, da pevci izgubijo na toploti in globini podajanja; a pevski zbor Glasbene Matice se ji je sijajno izognil, nasprotno zdelo se je, kakor da se je v skladbe na novo vživel, kakor da jih izvaja prvič. Za to zasluži še največje priznanje, nemu na čelu njegov novi pe-vovodja, ravnatelj Mirko Polič, ki je mojstersko vodil pevsko četo.

Res je tudi, da koncert nam ni nudi skoraj nič novega, kar se tiče programa in da tudi narodne pesmi niso bile vse srečno izbrane (tudi za zunanji svet ne), toda namen koncerta je bil ta, da nam kakor tudi drugim večjim in manjšim krajem Slovenije nudi sliko o formi, v kateri so se pevci predstavili v tujini in z njo propagirali smisel za našo umetno pesem in tu je treba poudariti, da bi slednjo kdo drugi le s prav velikimi težavami mogel častno zastopati, nikakor pa ne častneje od Ljubljancev. V. M.

Ljudska univerza v Mariboru.

V ponedeljek, 17. marca, je veleinteresantno predavanje prof. Brodarja iz Celja o pračloveku na Olševi v Potočki zidanki. S pomočjo lepih skioptičnih slik bode g. profesor razkazal velepomembne rezultate trdapolnega izkopavanja v višini 1700 m — najdbine, ki so zbudile največjo pozornost vsega kulturnega sveta. Razgrinja se nam kultura pračloveka, kakršna je bila pred 20.000 leti!

Nastajanje in oblikovanje celin in morij

NASTAJANJE IN OBLIKOVANJE CELIN IN MORIJ. — NASTANEK EVROPE, AZIJE, AFRIKE, AMERIKE IN AVSTRALIJE. — USODA NAŠE POKRAJINE.

V zakonu življenja je, da se vse, kar je kdaj nastalo, neprestano spreminja in da naposled propade. Ta zakon pa velja prav tako za drobna živalska in rastlinska bitja kakor za človeka, za svetove in naposled tudi za zemeljske celine in morja. Mi poznamo danes pet delov sveta: Evropo, Azijo, Afriko, Ameriko in Avstralijo in ravno toliko velikih morij ali oceanov: Atlantskega, Indijskega, Tihega in Arktično ter Antarktično morje. Bili pa so v zgodovini zemlje časi, ko je bila ta razdelitev docela drugačna in so imele posamezne celine popolnoma drugo obliko kakor jo imajo dandanes. O tem seveda nimamo nobenih pisanih sporočil, a geologiji se je že davno posrečilo, da je na podlagi razvrstitve kamenin in rudnin ugotovila, katere pokrajine so starejše, katere mlajše, to se pravi, katere so se prej dvignile iz morja in katere poznej.

Tako vemo danes, da je v pradavni kambrijski dobi naše zemlje bilo samo troje celin in le četvero morij. Evropa in Azija sta tudi tedaj bili zraščeni in sta tvorili celino Evrazijo, ki je pa bila mnogo manjšega obsega kot sta sedanja dela sveta. Od Evrope so bile pod morjem sedanje države: Španija in Portugalska z zapadnim delom Francije, vsa Anglija, Belgija, Nizozemska, Danska z delom Nemčije, vse baltičske države z delom Poljske in Rusije ter vsa Skandinavija, noprotno pa je bila kopna zemlja tam, kjer so danes Jadransko, Egejsko, Črno in severno Kaspijsko morje. Od Azije je bila na kopnem sedanja Rusija do polovice Sibirije, na jugu do Himalaje, na zapadu pa do Mezopotamije in Palestine. Drugi tedanji del sveta je bila Gondvana, ki je obsegala sedanjo severno polovico Južne Amerike, sedanji Atlantski ocean v isti širini do Afrike, Afrike brez Transvala, Alžira in Tunisa, Indijski ocean z Madagaskarjem v isti širini do južne Himalaje, vso prednjo in zadnjo Indijo, Sundski arhipelag in del severne Avstralije. Tretja celina je bila Atlantida z vzhodnim delom Severne Amerike in vsem sedanjim morjem do Islandije, Špicbergov in z vso sedanjo Grönlandijo. Med temi celinami je bilo Tetiško morje, levo in desno Tihi ocean, na severu Severno in na jugu Južno morje.

V sledeči devonski dobi sta bili pravla, Baltik in Skandinavija. Gondvana je združila preko dela sedanjega Atlantskega oceana in srednje Amerike s prej opisano Atlantido, ki se je na današnjem

skrajnem severu Amerike sicer pogreznila v morje, zato se pa razširila na zapad sedanje Severne Amerike do današnjih obal (brez Alaske) in na vzhod do današnje Evrope, od katere je obsegala: Anglijo, Nizozemsko, Dansko, del Nemčije, Poljske, Rusije skoraj do Urala, Baltik in Skandinavijo. Gondvana je izgubila le del Brazilijske, sicer se je pa razširila proti jugu in severu, da je obsegala skoraj vso Avstralijo in ves južni del Azije, ki je bila celina, docela ločena od ostale skupine Atlantide in Gondvane. Obsegala je sedanjo severno vzhodno Azijo in je bila nekako tako velika kot je danes Severna Amerika. Morja so ostala ista.

V karbonski dobi se je Gondvana ločila od Atlantide, a tudi od te se je Sev. Amerika skoraj docela oddelila; zvezana je bila z njo le še po ozkem pasu. Gondvana se je zožila, Azija, še vedno osamljena, znatno razširila, Evropa pa je ostala še v zvezi z Atlantido, čeprav je bila mnogo manjša. Naše dežele so bile še na kopnem. Morjem se je pridružilo še Davisovo morje med Atlantido in Sev. Ameriko. V triasu je največ trpela Evropa, raztrgana je bila po sredi z morjem, ki je zalivalo tudi naše ozemlje, ves Balkan, Italijo, Francijo in Spanijo. Otoki so tvorile le Alpe. Portugalska in Irska sta ostali pri Atlantidi, ki si je zopet priključila Sev. Ameriko, vzhodna Evropa od Skandinavije do Kavkaza se je pa pripojila Aziji. Gondvana se je le neznatno spremenila.

Popolnoma druga slika je nastala v dobi jura. Evropa je razen Skandinavije in Irske vsa izginila v morju; o njej je pričalo le še 8 večjih otokov, od katerih je eden obsegal sedanje slovensko ozemlje. Skandinavija je bila z delom Rusije in Nemčije del zase, združeni celini Atlantis - Sev. Amerika sta se zelo zmanjšali. Gondvana je izginila docela, nastal pa je nov del, ki je obsegal Juž. Ameriko, del Atlantskega oceana, Afriko in t. zv. Indsko-madagaški polotok. Azija se je spojila z Avstralijo in je bila največja. Tedaj je nastal tudi Indijski ocean. V predzadnji dobi pred sedanjo razvrstitvijo, v terciarju, je postala Afrika otok zase, Južna Amerika je že dobivala sedanjo obliko, enako Avstraliji, Sev. Amerika je bila še združena z Grönlandijo in po Islandskem »mostu« z Evropo, ki se je v južnem delu dvigala v otočje. Azija in Evropa pa sta bili še ločeni. Slovenska zemlja je bila tedaj pod morjem.

Kako so se Ribničani zamerili avstrijskim cesarjem

O Ribničanih kroži nešteto anekdot po naši domovini. Tudi v tujini jih dobro poznajo, ko hodijo s svojimi krošnjami iz kraja v kraj ter ponujajo svojo »süho robo«. In tako je »Ribničan Urban« res po celem svetu znan, kakor pravi njihova himna. Zato bi človek mislil, da je nemogoče povedati še kaj novega o teh originalnih ljudeh. Temu pa ni tako. Tako n. pr. mi je nedavno povedal dober znanec, ki je sam blizu tam doma, kjer »so od širokih uist mero vzeli in žlice dejlati začeli« prav zanimivo ribniško. Ta sicer ni nova, ampak prav stara. Pač je pa že ravno vsled svoje starosti skoraj docela pozabljena. Niti moj ribniški znanec je ni poznal in jo je šele slučajno vzel prav zadnji čas. Da se pa ta ribniška tako razširila, kakor so se druge, so pa še drugi vzroki. Je namreč precej delikatna in je bila do prevrata tako nevarna, da bi razširjevalcu prinesla prav lahko dokaj sitnosti in še ječo po vrhu. Saj v njej nastopa sam avstrijski cesar. In to je bil menda glavni vzrok, da ni prišla v široko javnost, ampak se je pripovedovala le skrivoma, kjer ni bilo nepoklicanih zraven. Danes je pa hvala bogu ta opasnost minula,

ker avstrijskih cesarjev ni več. Zato je prav, da se tudi ta ribniška otme pozabljivosti.

Pa čujmo:

Nekoč je po svojih deželah potoval avstrijski cesar Ferdinand. Hotel si je ogledati tudi lepo ribniško dolino in spoznati njeno originalno in šaljivo ljudstvo, o katerem je čul že marsikaj pripovedovati. In tako dobi nekega dne gospod župan ponosnega trga Ribnice posebno pismo, v katerem mu je sporočila gospoda, da pride v Ribnico ta in ta dan sam cesar.

Kakor je bilo to na eni strani za Ribničane posebna čast in odlikovanje, tako je povzročalo na drugi strani mnogo skrbi in dela posebno gospodu županu in občinskim možem. V številnih in dolgih sejah so si belili glave, kako in kaj bodo ukrenili, da bo cesar zadovoljen. Marsikaj dobrega se je sprožilo pri teh sejah, a po daljšem razmotrivanju zopet zavrglo. Končno so pa le prišli do sklepa, s katerim so bili občinski možje in tudi sam gospod župan zadovoljni. Vse hiše ob cesti, koder se bo vozila visoka cesarska gnada, je treba prebeliti in očistiti. Sprejem se vrši pa na glavnem

trgu, ki mora biti prav tako prenovljen in prazničen. Sprejema se udeležijo vsi tržani s svojimi familijami. Povabi pa se še sosedne vasi tako, da bo tisti dan na trgu vse »kar leže in gre«. Da se pa ne zgodi kakšno javno pohujšanje, zato se vstopijo moški na desno stran na trgu, ženske z otroci pa na levo. Ker se pa pripelje več kočij in bi ljudstvo lahko pozdravilo v zmoti koga drugega, ne pa cesarske gnade, zato je potreba posebno paziti na znamenje gospoda župana. Ta bo namreč hodil po sredi trga in pričakoval visoke goste. Kadar bo zamahnil s klobukom in pozdravil cesarja, takrat pa naj ljudstvo zakriči: Živijo Ferdinand! Živijo Ferdinand!

Ko je prišel tisti nesrečni dan cesarjevega obiska, se je res vršilo vse po napravljenem načrtu. Moški so stali na desni strani, ženske pa na levi in otroci. Gospod župan pa so hodili sem in tja po sredi in pričakovali v potu svojega obraza prihoda njihove cesarske gnade. Po večurnem čakaniu se res pripelje cela vrsta kočij. Ljudstva se poloti vznemirjenost in navdušenje. Vse oči se upro v gospoda župana, kedaj bo zamahnil s

klobukom. Zdaj govori pozdravni govor, v katerem se zahvaljuje cesarski gnadi za toliko čast. Zdaj je končal in zamahnil s klobukom. In v tem trenutku zaori po ribniškem trgu iz nešteto grl: »Živijo ferdamana r!«

Cesarska gnada je bila silno vzradosčena ob pogledu na navdušene množice in se je smehljala na levo in desno. Počutila se je naravnost imenitno med Ribničani. Pri odhodu cesarja je bilo navdušenje še večje in pristnejše.

Pozneje se je pa cesar informiral, zakaj Ribničani izgovarjajo njegovo ime tako nekako čudno. Nekdo je pa bil tako dober, da mu je povedal resnico. Namreč: med Ribničani, kjer so sami Jožeti, Franceti, Toneti, pa še kakšen Matija in Jernej, je ime Ferdinand docela neznano in ga ljudstvo še izgovoriti ne zna. Zato si ga je prikrojilo po svoje.

Cesar Ferdinand ni prišel več v Ribnico, dasi je bil takrat obljubil. Ker so mu ime tako čudno zveržili, so se mu Ribničani zamerili. To so zvedeli tudi njegovi nasledniki. Tudi ti niso šli obiskat Ribnice, ker so se bali, da bi jim imena ne spali.

Sport

O rokoborbi

Par besed o rokoborbi povodom predstoječega tekmovanja za prvenstvo dravske banovine, ki se bo vršilo v soboto in nedeljo 15. in 16. tm. v Narodnem domu.

Rokoborba je starodavni sport in njeni počeci segajo prav tja v stari vek. Rokoborba je najnaravnejši način borenja, kadar človek nima ali ne more uporabiti orožja. Tedaj se najprej loti nasprotnika s pestmi; če se ga pa hoče izbežati brez nevarnosti zase, ga položi na tla in s tem popolnoma razoroži. Iz teh osnovnih pojmov izvira prva rokoborba, ki pa je kot sportna panoga tekom stoletij izgubila razne surove, nevarne in nesportske prijeme.

Dandanes ločimo v glavnem dva načina rokoborbe: grško-rimsko in prosto. Precej razširjena je razen teh dveh tudi japonska rokoborba »dzjudžitsu« ki pa služi bolj v obrambne kot v sportno-tekmovne namene. Rokoborba je velikega sportnega pomena posebno zaradi tega, ker je najnaravnejša in najcenejša ter enakomerno krepi vse telo. Postave rokoborcev so razvite tako harmonično, da morajo vzbuditi občudovanje vsakogar. Rokoborci se zaradi različne telesne teže delijo v več razredov, ki so posebno natančno določeni pri amaterjih. Rokoborba se izvaja na blazini (5×5 m) in se loči v dve glavni fazi: v **stoječo borbo**, t. j. ono, ki se vrši, dokler oba nasprotnika še stojita, in **borbo na tleh**, t. j. ono, ki se nadaljuje potem, če stoječa borba ni prinesla enemu izmed nasprotnikov zmage. V stoječi borbi so napadi v glavnem naslednji: prosti zamah, s katerim vrže borec nasprotnika skoraj nenadoma in prosto na tla, zamah s padcem, pri katerem pomaga prostemu zamahu s težo lastnega telesa, zamah z dvigom, kjer dvigne nasprotnika v zrak, zasučje in nato položi na tla in zamah z oporo, v katerem je treba nasprotnika dvigniti ter vreči preko lastnega telesa na deske. Razen teh napadov je v stoječi borbi še več načinov, med katerimi je n. pr. bočni zamah zelo pogost. Napadi se pričenjajo z začetnimi prijemi, t. j. masažo zapestja in vratu.

Borba na tleh se vrši samo na blazini in zahteva veliko spretnost. V njej se uporabljajo most, polmost, dvojni nelson, polnelson, prekuc itd. Na tleh je borba že mnogo nevarnejša in treba je mnogo vaje, če se hoče napadeni zopet izmotati na noge. V ofenzivi izgubi borec mnogo manj moči kot v obrambi, zaradi česar stremi vsak, da se čim prej vrne zopet v stoječo borbo.

Normalni čas borbe znaša 20 minut. Če v tem času ne pade odločitev, se določi zmaga po točkah. Premagan je oni, ki se kot prvi vsaj za trenutek dotakne tal z obema rameni.

Kot znano, so se vršile ravno te dni v Ljubljani rokoborbne tekme profesionalov, ki v mnogem sličejo na cirkuške predstave. Prireditev v Narodnem domu

pa bo tekmovanje samih amaterjev ter bo nudila res pravi sport, pravo merjenje medsebojnih sil. Tekmovanje bo nudilo obilo interesantnih nastopov, ker je prijavil udeležbo poleg ljubljanske Ilirije, zagrebške Croatie in drugih tudi državni prvak »Herkules« s 15 atleti. Poleg rokoborbe se bo vršilo istočasno tudi tekmovanje v dviganju uteži.

Ker je to prva prireditev te vrste, pričakujemo, da bo občinstvo znalo ceniti trud in delo prireditelja ter posetilo prireditev v čim večjem številu.

Glavna skupščina JNS.

Jug. nogometni savez je izdal službeno poročilo, po katerem imajo sledeči klubi v področju MOLNP glasovalno pravico: ISSK Maribor (16); SK Rapid (17); SK Svoboda (18); SK Železničar (19); SK Mura, Murska Sobota (20) in SK Ptuj (22). Klubi se opozarjajo, da imajo staviti število v oklepajih na vidnem svetu poverilnice za izredno glavno skupščino JNSa, ki se vrši dne 16. marca t. l. ob 8. uri v prostorih mestne posvetovalnice v Zagrebu.

Prvi papirnat bankovci

Papirnat denar je starejši, kakor se splošno domneva. Iz nekega starega rokopa, ki so ga našli v vseučiliški knjižnici v Heidelbergu, je razvidno, da je l. 1484 španski grof Teudilla izdal svojim vojakom na določene zneske glaseča se nakazila, ko mu je zmanjkala gotovina. Ker so bila nakazila kasneje vedno točno izplačana, so jih vojaki radi prevzemali. Pozneje so se pričeli tudi trgovci posluževati tega zelo primerne sredstva in končno so sledile temu vzgledu tudi države.

Nenavaden porast avtoturizma v Švici.

Statistika švicarskih carinarn kaže ogromni razmah avtoturizma. Dočim je l. 1923 obiskalo Švico 10.000 tujih avtov, l. 1926 že 50.000, l. 1928 je naraslo število na 103.630, l. 1929 pa že na 131.000. Statistika računa dotok tujcev na 420.000 oseb in dohodkov iz tujkega prometa lani 125 milijonov frankov, t. j. krog 1 milijarde 200 milijonov Din. Tudi računajo, da tvori avtoturizem danes 15 do 18% celotnega ogromnega švicarskega tujkega prometa, in 30 do 35% celotnega potniškega prometa.

50 streliv v minuti iz puške.

Iz Londona javljajo, da je za angleško armado kombiniran nov model puške, ki ga je izumil neki Amerikanec. S to puško bo mogoče oddati 50 streliv v minuti.

104 otroci zgoreli v japonskem kinu.

V pristanišču Fusan na Koreji se je vršila v kinu ob 5letnici zavzetja Mukdena po japonskih četah te dni slavnostna predstava za otroke. Za luč je služila bencinska svetilka, ki pa je med predstavo eksplodirala. Nastal je požar, ki se je širil z grožnjo naglico. 104 otroci so zgoreli v plamenih, nad 100 jih je dobilo težke opekline.

Michel Zévaco

Lukrecija Borgia

Zgodovinski roman

47

Vitez pa ni obrnil očesa od nosilnice. In res, veter je za hip privzdignil zastor, in prikazal se je papež, napol ležeč, zaglobljen v čitanje neke knjige; njegova glava je nudila skoraj vzvišeno sliko v tem okviru bogastva in oborožene sile. Toda zastor je padel nazaj, in prizor je izginil naglo, kakor se je bil ponudil očesu.

»Ali ste videli?« je dejal Ragastens.

»Papež!...«

»Da! Ali hočete vedeti, koliko je vredno prijateljstvo Aleksandra Borgia?... Ali hočete vedeti, koliko tehtajo njegovi obeti?... Ali hočete vedeti, kam potuje ta stavec, ki vam je še jutraj obljubljal, da poišče njo, ki jo ljubite?«

»Povejte!« je zamrmral Rafael in prebledel; resnoba, s katero je govoril Ragastens, ga je bila preplašila.

»Pravim vam, da poznam tistega, ki je dal ugrabit Rosito!...«

Rafael je zamolklo vzkliknil; njegov obraz je bil bel kakor prt.

»Govorite!« je dejal s tresočim glasom.

»Pogum!... Bodite trdni!... Kajti sovražnik, s katerim se boste merili, je oborožen z neizmerno močjo, in nič mu ne ubrani, da ne bi nasitil svojih strasti. Ropar in ponočni zalezovalec deklet je isti, ki ste ga pravkar videli iti mimo — isti, ki vas je jutraj zasmehoval s tem, da vam je obetal vrniti njo, ki jo objokujete.«

»Papež!...«

»Da, Rafael, papež!«

»Oh, to ni mogoče!... Preveč strašno bi bilo!«

»Ne le mogoče, resnica je!... Oko tega starca se je oprijelo blesteče mladosti Rositine. Kakor ober v naših pravljicah, ljubi tudi on sveže mlado meso... Dokazi, da vas ne varam, so preveč tehtni: slišal sem na lastna ušesa, videl sem z lastnimi očmi...«

Ves potrt se je zgrudil Sanzio na stol.

»Ah,« je vzkliknil, »zdaj se spominjam!... Da... prav imate!... Ko sem mu prinesel svojo »Devico na stolu« je gledal sliko s čudnimi pogledi, ki jih nisem razumel... izpraševal me je o modelu... in rekel mi je, da jo hoče videti!... Zdaj razumem vse!... To je podlo!...«

»Da,« je dejal Machiavelli..., »to je vredno Borgia!...«

»Zdaj,« je povzel Ragastens, »je treba, da spoznate nevarnost v vsej njeni neposrednosti. Papež potuje v Tivoli kajneda?... V Tivoli pa je dal odpeljati Rosito... Ohé! Kaj delate? Kam tečete?«

»Podleži! Dohiteti ga hočem! Njegova zadnja ura je bila.«

»Ej, vraga, potrpite malo, sicer je vse izgubljeno! Preden boste mogli reči besedo ali dvigniti roko, padete, kakor je padlo že toliko drugih... In vaš pogin ne bo rešil Rosite, smrt božja!«

»To je res!« je zamrmral Rafael in si potegnil z

roko po čelu. »Toda kaj naj potem storim? Kaj naj storim?«

»Predvsem se varujte obupa. Borgia je močan. Nevarnost, ki preti vaši Rositi, je neposredna. Toda če postavimo proti sili razum in proti grožnji odločnost, zmagamo mi. Ohranite si torej vso svojo hladnokrvnost. Ej, bogme, saj vem, da vaš položaj ni vesel, toda pogledajte mene: še pred par urami sem tičal za železnimi vrati, priklenjen k zidu, petdeset čevljev pod zemljo, obsojen, da me obglavijo — in zdaj sem prost in živ, pripravljen k vsemu, kar bo potrebno, da vam pomagamo iz zagate. Vidite torej, da se človek tudi iz najhujšega položaja lahko zmagoslavno izmota!«

Ragastens je govoril tako ognjevit, in v tako moški samozavesti so se mu svetile oči, da ga je Machiavelli vzlic vsi svoji navidezni hladnosti prijel za roko.

»Kakšna sila ste vi!« je vzkliknil.

In tudi Rafael se je začutil vsega oživiljenega.

»Dragi prijatelj,« je dejal, »že enkrat vam dolgujem življenje. In zdaj me vnovič rešujete obupa. Blazna ura, ko sva se našla!«

»Dobro! Vendar ste se nekoliko popravili! A zdaj premislimo vojni načrt.«

»Govorite, dragi prijatelj, kaj treba storiti?«

»Predvsem — večerjati! Misli lačnih ljudi so večinoma neduhovite in neuporabne. Med tem pa — dasi pravi pregovor, da resnice ne najdeš nikdar na dnu vodnjaka — jo zalotiš neredkoma v kaki dobri steklenici. Ohé, mojster Spadacappa!«

Ko je Spadacappa pritekel, je Ragastens sestavil načrt za večerjo, ki je dejal, da je »bojna večerja«. Kmalu so sedli vsi trije prijatelji k mizi, Sanzio pokrepčan od vitezove dobre volje, Machiavelli zamišljen, Ragastens pa na tihem nervozen, toda skrivajoč svoj nemir pod prekipevajočim navdušenjem.

Pripovedoval je, kako je tisti dan, ko so ga vrgli v ječo, prišel v papeževo dvorano slišal Garconija poročati Lukreciji o ropu Rosite.

»Poznam tega menih,« je dejal Machiavelli.

»Spravil sem se v njegovo milost, in zdaj dobivam od njega tuintam dragocene podrobnosti, ki mu jih vračam z lepimi pokloni. Kajti ta čudak ima namene, ki se tičejo visoke politike.«

»Aha!... tudi to nam še utegne koristiti.«

Noč je bila napočila, ko je bilo konec večerje, žalostne vzlic vsemu Ragastenovemu prizadevanju. Po vrsti so bili pretehtali in zavrgli nebroj načrtov. In naposled so se zmenili, da se podado vsi trije v Tivoli in tam store, kar jim bodo velevali okolnosti.

Drugi dan ob jutranji zori so se spravili Ragastens, Machiavelli in Sanzio na pot, za njimi seveda Spadacappa. Ragastens je snoval svoj vojni načrt. Rafael se je moril z malodušnimi mislimi, Machiavelli pa si je skušal obnoviti natančni načrt papeževe vile, ki jo je imel že priliko posetiti.

Kmalu se je dvignilo solnce ter zapalilo obzorje. Ragastens se je otrešel kakor ptica po nevihti.

»Smrt božja!« je dejal. »Takšni smo, kakor da bi spremljali mrliča... in vendar si hočemo osvojiti življenje, mladost in ljubezen!... Če pomišljam,« je povzel Ragastens, »da naj bi bilo to veličastno solnce

svetilo k mojemu obglavljenju! Saj so mi hoteli baš danes jutraj odsekati glavo in roke... Ali vesta, na kaj mislim?...«

»Povejte!« je rekel Machiavelli.

»Na ubogega rimskega krvnika. Res mi ga je žal. Ta možak se me pač ne spominja z ljubeznijo. Da sem mu moral odnesti pošteno plačo za svoje roke in za glavo. To je, kakor da bi se tik pred poroko skujala nevesta. Takšna nesposodbnost! Samo da se mu ne bi priskutila obrt glayorezca...«

Machiavelli in Rafael sta se morala nehoté zasmejati.

»Zdaj moramo priskutiti očki Rodrigu Borgia obrt dekljčjega roparja. Ej, satana, kum papež, tisti lep obrazek ni za vas... Toda — ali smo na pravi poti?...«

»Niti za las od nje,« je dejal Machiavelli.

»Hvala, prijatelj,« je rekel Sanzio. »Vaša roka je kreпка, vaš duh živahen. In vi se podajate z obojim v službo ubogega zaljubljenca, ki ga jedva poznate... Kako se vam naj dovolj goreče zahvalim?...«

»Eh, kaj! Enkrat naslikate moj obraz kakemu svetniku na eni svojih slik. Tako boste imeli vi od mene nekoliko sreče, jaz pa od vas nesmrtnost!... In vzlic vsemu bom še vedno jaz vaš dolžnik.«

Ta rahločutna hvala in to trdno zagotovilo Ragastensovo, da hoče vrniti slikarju njegovo srečo, je napravilo v Rafaelovi duši nepopisen učinek.

»Vitez,« je vzkliknil, »midva si ostaneva zvesta v življenju in v smrti!«

»Bogme, da upam tako!« je odgovoril Ragastens. Bilo je že dobri dve uri, odkar so bili krenili s Florentinske ceste ter zavili po Machiavellijevem navodilu proti gorovju, podobnemu oddaleč orjaškim konjem iz Skrivnega razodetja: tako mogočno so se risali grebeni na modrini neba.

»Tivoli!« je dejal Machiavelli nenadoma.

Njegova roka je pokazala gručo belih hiš, zakonpanih v bohotnem zelenju vrto. carujočih nad prepadi, kjer so se po globokem dnu penili grmeči, bobneči slapovi. Družba je obstala.

Z drhtečim razburjenjem je gledal Rafael to vas, kjer je bivala njegova ugrabljena žena kakor v jastrebovem gnezdu, pripetem na visoko čer.

»Rosita!« je zamrmral v tesnobi, ki ga je davila za grlo.

Machiavelli ga je razumel.

»Poglej,« je dejal. »Ali vidiš tam, na levo od nas, tisto globoko dolino, ki tvori nekakšen hotel?... Vidiš... Tam notri izginja Anio z rohnenjem, ki ga slišim od tod...«

»Vidim... In kaj potem, Machiavelli, kaj potem?...«

»Na robu kotla — ali vidiš tiste korintske stebre, ki jih objeda bršljan?... To je vse, kar preostaja od svetišča Sibile...«

»Vidim... In kaj potem... Govori!...«

Tam na desni strani svetišča, kakih tisoč korakov od kotline, kamor pada Anio — tista poslopja, obdana s cipresami in sikomorami, okrog njih pa razkošen vrt, obzidan z visokimi zidovi... to je vila Aleksandra Borgia!...«

(Nadaljevanje sledi.)

Stole vpletam

s prvovrstno trstiko in sprejemam v popravilo vsakovrstne košare in sita. Josip Antloga, košarski in sitarski mojster, samo Trg svobode, zraven mestne tehnične. 529

Posestvo

9 oralov v Spodnjem Radvanju prodam. Naslov v upravi lista. 767

20% kronski boni

so ob veljavi 17. marca. Do 17. marca 2. ure jih prevzame še po najvišji nevni ceni železnina Ivan Koražija, Maribor, Aleksandrova cesta. 769

Vsled preselitve

sedlarske in torbarske delavnice se prodaja vse blago na Slomškovem trgu št. 6, kakor komati, različne konjske opreme, dokolenice, kovčki za potovanje, ročne torbice, nahrbtniki itd. 10-30% cenejše. Ugodna prilika za nakup. Ravnotam se prodaja tudi manjša blagajna 77x50x30. 743

Pridnega zanesljivega treznega šoferja, kateri poleg šofiranja opravlja vse druge posle, sprejme v trajno službo mariborska tvrdka. Pismene ponudbe z navedbo prejšnjih služb na poštni predaj 31, Maribor. 755

Gramofone

popravlja najbolje in najceneje mehanična delavnica Justin Gustinčič, Tattenbachova ulica. 14. 603

Popravila damskih klobukov,

hitro, okusno in ceneno od Din 25.— naprej pri Ana Hobacher, Maribor, Aleksandrova cesta 11. 725

Ko iščeš hrano,

pridi in poskusi, in prepričaj se o robi in okusi; vina moja pa so kapljica z nebés, ob njih pozabiš na koncert in ples! — Priporoča se za obisk: Alojzija Šafarič, gostilna pri »Večernem solncu«, Splavarska ulica. 597

Praktikantino za prodajo

sprejme modna trgovina Ana Hobacher, Aleksandrova cesta 11. 726

Oddam kabinet

z električno razsvetljavo in hrano starejšemu gospodu ali gospodični. Wilsonova ulica 20. 766

Vse vrste pletenin

po meri. Popravila, spadajoča k tej stroki, izvršuje najbolje, hitro in ceneno mehanična pletarna Javornik, Vojnaška ul. 2. 364

Mehanična delavnica

za popravila vseh vrst gramofonov, šivalnih strojev, zajamčeno sočne in brezkonkurenčne cene znane tvrdke Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova 14. Zadržuje dopisnica, da pridem po stroj in gramofon na dom.

Čedno sobo

oddam boljšemu gospodu. Kamniška cesta 24. 752

Sobo in črkoslikanje

izvršuje po cenl, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ul. 2. 2281

Spušcene pentile

pri svilenih nogavcih pobiramo takoj in ceneno. Rupnik, Slovenska ulica št. 20. 728

Lesna trgovina

Josip Govedič
Maribor, Prešernova ul. 19

priporoča svojo bogato zalogo bukovi in mehkih drv, kakor tudi premog iz Trbovelj ter iz Zabukovcev.

Niske cene! Točna postrežba!

Najboljši

in najcenejši nakup nogavic, rokavic, perila ter vseh modnih in šiviljskih potrebščin

Modna trgovina

ANTON PAŠ
Maribor, Slovenska ul. 4

Gospodjel Dame!

Krojaški atelier

713

„ELEGANCE“

Solidno delo

Konkurenčne cene

VEK. TERZER

Maribor — Aleksandrova cesta št. 48

EKSPORTNA HIŠA „LUNA“ LASTNIK: A. PRISTERNIK

Maribor, Aleksandrova cesta št. 19

Za bližajočo se pomladansko sezijo in velikonočne praznike nudim bogato zalogo in sicer:

Otroške nogavice, par od Din 5.— naprej, črne, drap, sive, rjave in bele, moške nogavice od Din 5.— naprej, damske nogavice od Din 7.— naprej, flor nogavice od Din 12.— naprej. Za kakovost prevzamem polno garancijo! Nadalje nudim vezene pro in od Din 7.— naprej, čipke in od Din 1.— naprej. Razni sukanec, prejšico za vezenje, šivance, gumbe in druge potrebščine za krojače in šivilje po brezkonkurenčnih cenah. Lastna pletilnica in predtiskarja. Srajce, spodnje hlače, kravate, palice, dežnike v bogati izbiri po znižanih cenah. Otroške usnjene čevljičke in sandale ročno delo od Din 34.— naprej. Svilene trake od Din 1.— naprej. 765